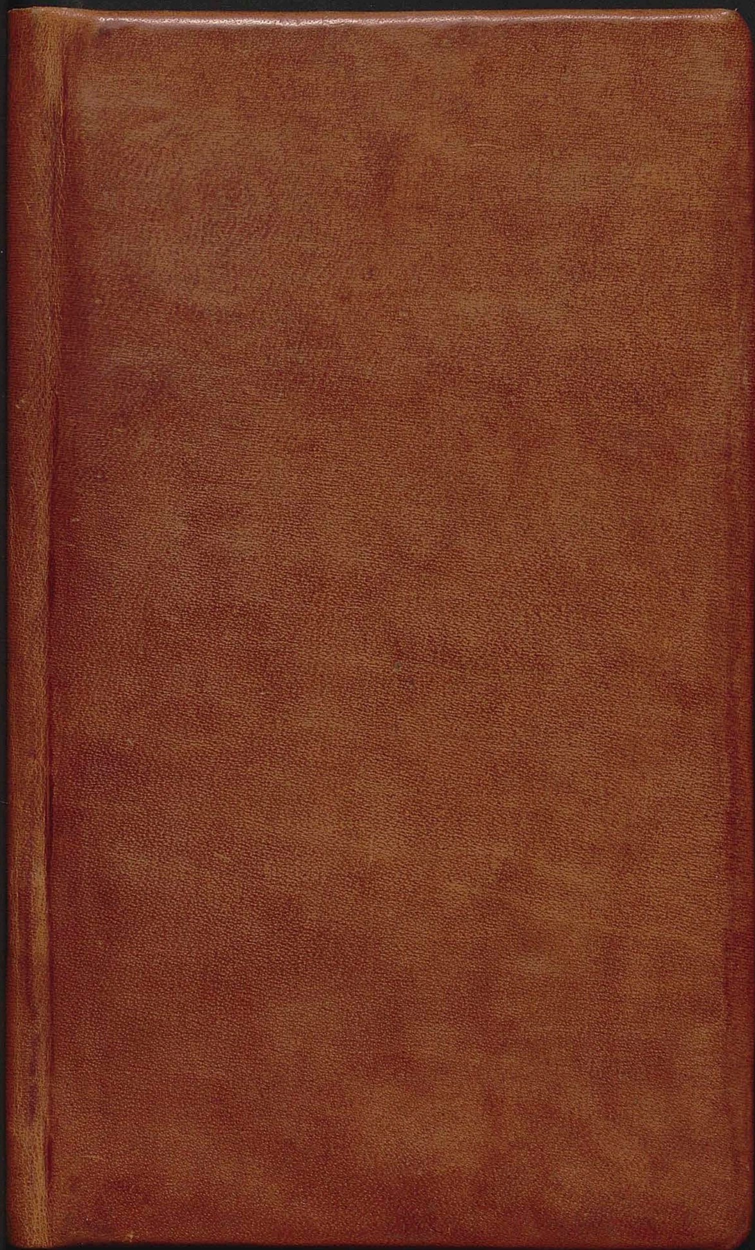
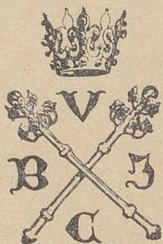

V
B J
C

c
u
f
C
d
n
t
li
r
n
d
n
li
li
iff
na
do
dz
m
m
ti
ni
tē
3
lo
ia

ceret. Et pluralite cum doceremu , do-
uczał. A w wielkiey gdyśmy nauczali/g yście
ceretis, docerent. Præterito perfecto, c m
nauczali/gdy nauczali Przeßł: zupe g/gdym
docuerim, docueris, docuerit. Et plurali-
nauczył/ gdyś nauczył/ gdy nauczył. A w wiel:
ter: cum docuerimus, docueritis, docue-
licz: gdyśmy nauczali/gdyście nauczali/g ná,
r Præterito plusquam perfecto, um
uczali. Dawno przeßłego czásu/ gdy
doc issem, docuisses, docuisset. Et plura-
nauczał m/gdyś naucz: gdy nauczał A w wiel:
liter; cum docuissemus, docuissetis, docu
liczb: gdyśmy nauczali/ gdyście nauczali/ gdy
issent. Futuro, cum docuero, docueris,
nauczali. Przyßłego/ gdy będę nauczał/gdy bę
docuerit. Et pluraliter: cum docueri-
dzieß/gdy będzie nauczał. A w wiel: gdy będzie
mus, docueritis, docuerint. Infini-
my naucz: gdy będą naucz: gdy będą naucz: W
tivo modo sine numeris & personis,
niezágraniczonym sposobie bez liczby y osob/
tépore præsenti & præterito imperfecto,
czásu ninieyßego y przeßłego niezupełnego/
docere. Præterito perfecto & plusquam
náuczać. Przeßłego zupełnego y dawnego
per

perfecto, docuisse. Futuro doctum iri, vel
czasu / nauczać. Przyszłego / mieć
docturum esse. Verbo impersonali in
uczyć. W słowie krom osob w otw
Indicativo modo, tempore praesenti, doce-
zuiacym obyczaiu / czasu nineyszego / iest
tur. Praeterito imperfecto, docebatur,
nauczono. Przeszłego niezupełnego / uczono.
Praeterito perfecto, doctum est vel fuit,
Przeszłego zupełnego / nauczono.
Praeterito plusquam perfecto, doctum erat
Przeszłego dawno czasu / było nau
vel fuerat. Futuro, docebitur. Impera-
uczono. Przyszłego / będą uczyć. W roskazuiac
tivo modo, tempore praesenti, doceatur,
cy obyczaiu czasu nineyszego / niech będzie ucz
Futuro, docetor. Optativo mo
Przyszłeg / niech będzie nauczono. W żądaiacym
do, tempore praesenti, & praeterito imper
obyczaiu czasu nineyszeg / y przeszłego niezupe
fecto, vtinam doceretur. Praeterito perfe
nego / oby było uczono. Przeszłego zupe
cto & plusquam perfecto, vtinam doctum
nego y dawnego czasu / oby by
esset vel fuisset. Futuro, vtinam doceatur
nauczono. Przyszłego / oby uczono

Con.

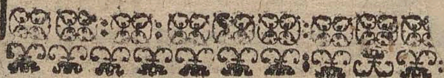

ELEMENTA PVERILIS INSTITVTIONIS.

PLVRIBVS IN LOCIS Reformata, pijsque Orationibus ac Doctrinâ Christianâ, nunc recenter aucta.

CRACOVIÆ, Typis ACADEMICIS Anno D. 1714.

Literæ Majores.

ABCDEFGHI
KLMNOPQRS
…WXYZ

…iteræ Minores.

… ććdeęfghiklłmnń
… śtuwxyzźż.

… aeiou, & *Græca* y

…Consonantes.

…fghklmnpqrſtxz.

…aſpiratio eſt.

…eræ Polonicæ Majores.

…EFGHIKLMNOPQ
…WXYZ

…iteræ Polonicæ Minores.

…ććdeęfghiklłmnńopqr…
…wxyzźż.

INSTI-

INSTITUTIO PUERILIS.

Conſonantes præpoſitæ vocalibus.

Ba	be	bi	bo	bu
Ca	ce	ci	co	cu
Da	de	di	do	du
Fa	fe	fi	fo	fu
Ga	ge	gi	go	gu
Ha	he	hi	ho	hu
Ia	ie	ii	io	iu
Ka	ke	ki	ko	ku
La	le	li	lo	lu
Ma	me	mi	mo	mu
Na	ne	ni	no	nu
Pa	pe	pi	po	pu
Ra	re	ri	ro	ru
Sa	ſe	ſi	ſo	ſu
Ta	te	ti	to	tu
Va	ve	vi	vo	vu
Xa	xe	xi	xo	xu
Za	ze	zi	zo	zu

Vocales præpositæ Consonantibus.

Ab	eb	ib	ob	ub
Ac	ec	ic	oc	uc
Ad	ed	id	od	ud
Af	ef	if	of	uf
Ag	eg	ig	og	ug
Ah	eh	ih	oh	uh
Ak	ek	ik	ok	uk
Al	el	il	ol	ul
Am	em	im	om	um
An	en	in	on	un
Ap	ep	ip	op	up
Ar	er	ir	or	ur
As	es	is	os	us
At	et	ir	ot	ut
Ax	ex	ix	ox	ux
Az	ez	iz	oz	uz

Consonantes plures præpositæ vocalibus.

Bla	ble	bli	blo	blu
Cla	cle	cli	clo	clu
Dla	dle	dli	dlo	dlu
Fla	fle	fli	flo	flu
Gla	gle	gli	glo	glu

Pla	ple	pli	plo	plu
Sla	sle	sli	slo	slu
Tla	tle	tli	tlo	tlu
Bra	bre	bri	bro	bru
Cra	cre	cri	cro	cru
Dra	dre	dri	dro	dru
Fra	fre	fri	fro	fru
Tra	tre	tri	tro	tru
Stra	ſtre	ſtri	ſtro	ſtru
Cta	cte	cti	cto	ctu
Qua	que	qui	quo	quu

Vocales pluribus Conſonantibus præpoſitæ.

Anc	enc	inc	onc	unc
Ans	ens	ins	ons	uns
Ant	ent	int	ont	unt
Ars	ers	irs	ors	urs
Aps	eps	ips	ops	ups

Abbreviationes quarundam Syllabarum.

ā valet, am vel an, ē valet em vel en, ī valet, im vel in, ō valet om vel on ū valet, um vel un, & valet et, ℣. valet Verſus, ℟. valet Reſponſio.

Quæ puer DEO persolvere debet, primò cum mane surrexerit?

MAnè surgens Puer, auspicabi-
Ráno wstawszy Dziecię / szczęśli-
tur diei exordium à signo Sanctæ
wie dźień záçznie od znáku Swiętego
Crucis, dicens: In Nomine Patris ✠
Krzyżá / mowiąc: W Imię Oyca /
& Filii, ✠ & Spiritus Sancti, ✠ Amen.
y Syná / y Duchá Swiętego / Amen.

Deinde junctis manibus ante pectus.

BEnedicta sit Sancta & individua
Niech błogosłáwiona będźie Swięta y
TRINITAS, nunc & semper, & per
nie oddźielna Troycá / teraz y záwsze y przez
infinita sæcula sæculorum, Amen.
nieskończone wieki wiekow / Amen.

Oratio Dominica.

PAter noster, qui es in cælis.
Oycze nász / ktorys iest w niebieśiech.
Sanctificetur Nomen tuum. Adveni-
Swięć śię Imię twoie. Przydź
at Regnum tuum. Fiat voluntas tua
Krolestwo twoie. Bądź wola twoiá /
sicut in cælo & in terra. Panem no-
iáko w niebie ták y ná źiemi. Chlebá nás-

strum quotidianum da nobis hodie.
ßego powßedniego/ day nam dźiśia.
Et dimitte nobis debita nostra, sicut
A odpuść nam winy náße/ iáko
& nos dimittimus debitoribus no
y my odpußczamy winowáycom ná-
stris. Et ne nos inducas in tentatio-
ßym. A nie w wodź nas w pokuße-
nem. Sed libera nos à malo, Amen.
nie. Ale zbaw nas ode złego / Amen.

Salutatio Angelica.

AVe MARIA gratia plena Dominus
Zdrowás Márya łáski pełna Pan
tecum, benedicta tu in mulieribus
z tobą/ błogosłáwionáś ty miedzy niewia-
& benedictus fructus ventris tui,
stámi/ y błogosłáwion owoc żywotá twego/
IESUS Christus; Sancta MARIA Mater
JEZVS Chrystus Swięta Márya/ Mátko
DEI, ora pro nobis peccatoribus,
Boża/ modl sie zá námi grzeßnemi/
nunc, & in hora mortis nostræ, Amen.
teraz/ y w godzine śmierci naßey/ Amen.

Symbolum Apostolorum.

CRedo in Deum Patrem Omnipo-
Wierzę w Bogá Oycá Wßechmogą-

tentem, Creatorem cæli & terræ.
cego/ Stworzyćielá niebá y ziemie.
Et in IESVM Christum Filium ejus
A w JEZVSA Chrystusá Syná iego
unicum Dominum nostrum: qui con-
iedynego Páná nászego/ ktory się po-
ceptus est de Spiritu Sancto, natus ex
czął z Duchá Swiętego/ národził się z
Maria Virgine. Passus sub Pontio
Máryey Dziewice. Vmęczon pod Pontskim
Pilato. Crucifixus, mortuus & se-
Piłatem. Vkrzyżowan/ umárł y po-
pultus. Descendit ad inferos, tertia
grzebion. Zstąpił do piekłow/ trzećiego
die resurrexit à mortuis. Ascendit
dniá zmartwychwstał. Wstąpił ná
ad cælos, sedet ad dexteram DEI Pa-
niebiosá/ śiedzi ná práwicy BOGA Oy-
tris Omnipotentis. Inde venturus est
cá Wszechmogącego. Ztámtąd przyidzie
judicare vivos & mortuos. Credo in
sądźić żywych y umárłych. Wierzę w
Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesi-
Duchá Swiętego/ Swięty Kośćioł
am Catholicam: Sanctorum cõmuni-
Powszechny: Swiętych obcowánie/

onem, remissionem peccatorum, car-
odpuszczenie grzechow / ciała zmar-
nis resurrectionem & vitã æternam, A.
twychwstánie y żywot wieczny / Amen.

Decem DEI Præcepta, quæ in Decalogo continentur.

EGo sum Dominus DEus tuus, qui
Ja iestem Pan BOG twoy / ktorym
eduxi te de terra Ægypti de domo
cie wywiodł z ziemie Egypskiey z domu
servitutis. niewoli.

1. Non assumes Deos alienos coram
Nie będzieß miał Bogow cudzych prze-
me. demną.

2. Non assumes Nomen Domini Dei
Nie będzieß brał Jmienia Páná Bogá
tui in vanum: non enim habebit Do-
twego nádáremno: bo nie będzie miał zá
minus insontem eum, qui assumpserit
niewinnego Pan tego / ktoryby wziął
nomen Domini Dei sui frustra.
Jmię Páná Bogá swego nádáremno.

3. Memento, ut diem Sabbathi San-
Pámiętay / ábyś dzień Swięty
ctifices. święcił.

4. Ho

4. Honora Patrem tuum & Matrem
Czćij Oycá twego/ y Mátkę
tuam. twoię.
5. Non occides.
Nie bedźieß zábiiał.
6. Non Mœchaberis.
Nie bedźieß cudzołożył.
7. Non furtum facies.
Nie bedźieß kradł.
8. Non loqueris contra proximum
Nie bedźieß mowił przećiw bliźniemu
tuum falſum teſtimonium.
twemu fałßywego świádectwá.
9. Non concupiſces domum proxi-
Nie bedźieß pożądał domu bliźnie-
mi tui. go twego.
10. Nec deſiderabis uxorem ejus,
Nie bedźieß prágnął żony iego/
non ſervum, non ancillā, non bovem,
áni ſługi/ áni ſłużebnice/ áni wołu/ áni
non aſinum, nec omnia quæ illius ſunt.
osłá/ áni żadney rzeczy ktore iego ſą.

Septem Eccleſiæ Catholicæ Sacramenta.

Baptiſmus, Confirmatio, Euchari-
Chrzeſt/ Bierzmowánie/ Ciáło y
ſtia,

ltia, Pœnitentia, Extrema Vnctio.
Krew Páńſka/ Pokutá/ Oſtátnie Pomázánie/
Ordo & Matrimonium.
Kápláńſtwo y Małżeńſtwo.

Virtutes Theologicæ.

Fides, Spes, Charitas.
Wiárá/ Nádźieiá/ y Miłość.

Virtutes Cardinales.

Prudentia, Temperantia, Iuſtitia,
Roſtropność/ Mierność/ Spráwiedli-
& Fortitudo. wość y Męſtwo.

Dona Spiritus Sancti.

Sapientia, Intellectus, Conſilium,
Mądrość/ Wyrozumienie/ Porádá/
Fortitudo, Scientia, Pietas, & Timor
Męzność/ Vmiejętność/ Pobożność/ y Bo-
Domini. iaźń Boża.

Fructus Spiritus Sancti.

Charitas, Gaudium, Pax, Patien-
Miłość/ Weſele/ Pokoy/ Cierpliwość/
tia, Benignitas, Bonitas, Longanimi-
Łáſkáwość/ Dobrotliwość/ Nieſkwápli
tas, Manſuetudo, Fides Modeſtia,
wość/ Cichość/ Wierność/ Wſtrzemięźli-
Continentia, & Caſtitas.
wość/ y Czyſtość.

Præ-

Præcepta Ecclesiæ.

1. Statutos Ecclesiæ dies festos ce-
Postánowione od Kośćiołá dni świete
lebrare. święćić.

2. Sacrum Missæ officium diebus
Mśy Swietey w dni świeteś z
festis reverenter audire.
uczćiwośćia słucháć.

3. Indicta certis diebus jejunia, &
Nákazáne w pewne dni posty/ y od
à quibusdam cibis abstinentiam
niektorych pokármow wstrzymowá-
observare. nie záchowáć.

4. Peccata Sacerdoti proprio, aut
Grzechow Kápłánowi własnemu/ ábo
alteri cum ejus facultate, singulis
inszemu z iego dozwoleniem / ná káżdy
annis confiteri.
rok spowiádáć się.

5. Sacrosanctam Eucharistiam, ad
Przenayświetszy/ Sákráment przy-
minimum semel in anno idq; circa
namniey raz w rok y to około
festum Paschæ sumere.
świetá Wielkonocnego przyimowáć.

Opera

Opera misericordiæ Spiritualia.

PEccantes corrigere, ignorantes
Grzesznego od grzechu odwieść / nie-
docere, dubitantibus recte consu-
umieietnych náuczáć / wątpliwym dobrze
lere, pro salute proximi DEUM ora-
rádzić / o zbáwienie bliźniego Bogá pro-
re, consolari mæstos, ferre patienter
śić / cieszyć smutnych / cierpliwie znośić
injurias, offensam remittere.
krzywdy / uráze odpuszczáć.

Opera misericordiæ Corporalia.

ESurientes pascere, potum dare
Łáknących nákármić / nápoić prá-
sitientibus, operire nudos, captivos
gnących / przyodziewáć nágich / więźnie
redimere, ægrotos invisere, hospitio
odkupowáć / chore náwiedzáć / do domu
peregrinos suscipere, mortuos se-
pielgrzymy przyimowáć / umárłe
pelire. grześć.

[Beatitudines Octo.]

BEati pauperes Spiritu: quoniam
Błogosłáwieni ubodzy Duchem: ábo-
ipsorum est regnum cælorum.
wiem ich jest Krolestwo niebieskie.

2. Bea

2. Beati mites: quoniam ipsi possi-
Blogosławieni ciszy: abowiem oni po-
debunt terram. siedą ziemię.
3. Beati qui lugent: quoniam ipsi
Błogosławieni ktorzy płaczą: abowiem
consolabuntur. oni będą pocieszeni.
4. Beati qui esuriunt & sitiunt justi-
Błogosł: ktorzy łakną y pragną spráwie-
tiam: quoniam ipsi saturabuntur.
dliwośći: abowiem oni będą násyceni.
5. Beati misericordes: quoniam ipsi
Błogosławieni miłośierni: abowiem oni
misericordiam consequentur.
miłośierdzia dostąpią.
6. Beati mundo corde: quoniam ipsi
Błogosławieni czystego sercá: abowiem
Deum videbunt. oni Bogá oglądáią.
7. Beati pacifici: quoniam Filij
Błogosławieni pokoy czyniący: abowiem
Dei vocabuntur.
Synámi Bożymi zwáni będą.
8. Beati qui persecutionem patiun-
Błogosławieni ktorzy prześládowánie
tur propter justitiam: quoniam ipso-
cierpią dla spráwiedliwośći: abowiem
rum

rum est regnum cælorum.
ich iest krolestwo niebieskie.

DIgnare Domine die isto, sine pec-
Racz Pánie dniá tego bez grzechu
cato nos custodire, miserere nostri
nas strzedz / zmiluy się nád námi Pá-
Domine, miserere nostri. Fiat miseri-
nie/zmiluy się nád námi. Niech będzie mi-
cordia tua Domine super nos: quem-
łośierdzie twoie Pánie nád námi: iáko
admodum speravimus in te.
śmy mieli nádzieię.

Domine exaudi orationem meam.
Pánie wysłuchay modlitwę moię.
Et clamor meus ad te veniat.
A wołánie moie niech przyidzie do ciebie.

ORATIO.

DOmine Deus omnipotens, qui ad
Pánie Boże wszechmogący ktory do
principium hujus diei nos pervenire
początku tego dniá nam przyść
fecisti, tua nos hodie salva virtute, ut
spráwiłeś/ twoią nas dziś zbaw mocą/ á-
in hac die ad nullum declinemus
byśmy w ten dzień ku żadnemu nie skłánia

pec-

peccatum, sed semper ad tuam iu-
li się ku grzechowi/ ále áby záwße ku s-
stitiam faciendam, nostra procedan
spráwiedliwośći wykonániu/ náße poch
eloquia, dirigantur cogitationes
dźiły rozmowy/ były obrocone myśli y
opera. Per Christum Dominum
uczynki. Przez Chrystusá Páná
nostrum, Amen.
náßego/ Amen.

Alia Oratio.

DIrige & sanctificare regere &
Rácz prostowáć y poświącáć/ rząd-
gubernare: dignare Domine DEVS
dźić y spráwowáć: racz Pánie BOZE
Rex cæli & terræ, hodie corda & cor-
Krolu niebá y ziemie/ dźiśia sercá y ćiá-
pora nostra, sensus, sermones, & actus
łá náße/ myśli/ mowy/ y postępki
nostros, in lege tua, & in operibus
náße w zakonie twoim/ y w uczynkách
mandatorum tuorum, ut hic & in æ-
przykazánia twego/ ábyśmy tu y ná wie-
ternum te auxiliante salvi, & liberi es-
ki/ zá twoią pomocą zbáwieni y wyswo-

le mereamur. Salvator mundi. Qui
bodzeni bydź mogli. Zbáwićielu świátá.
vivis&regnas in sæcula sæculorum, A.
Ktory żyieß y kroluieß ná wieki wiekow/ A.

A Ngele Dei, qui custos es mei, me
Aniele Boży/ ktoryś iest strożem mo-
tibi commissum pietate superna, ho-
im/ mnie tobie zleconego z opátrznośći nie-
die illumina, custodi, rege & guber-
bieskiey/ dźiś oświecay/ strzeż/ rządź/ y sprá-
na, Amen. wuy/ Amen.

Cum mane, meridie & vesperi, Salutationis Angelicæ signum datur.

A NgelusDomini nunciavit Mariæ
Anioł Páński zwiástowáł MARYI
& concepit de Spiritu Sancto. Ave
y poczęłá z Duchá Swiętego. Zdrowáś
Maria,&. Ecce Ancilla Domini, fiat
Márya/ etc. Oto ia służebnicá Páńska/ stań
mihi secundũ verbum tuum. Ave Ma-
mi sie według słowá twego. Zdrowáś Má-
ria, &c. Et Verbum Caró Factum
rya/ etc. Y SŁOWO CIAŁEM sstáło sie
est, & habitabit in nobis. Ave Maria
y mieszkáło miedzy námi. Zdrowáś Márya

gratia plena, &c. Łáſkiś pełna/ ꝛc.

ORATIO.

GRatiā tuam quæſumus Domine,
Łáſke twóie prośimy Pánie/
mentibus noſtris infunde: ut qui
w ſercá náſze wley: ábyśmy/ ktorzy zá
Angelo nunciante CHRISTI Filii
Anielſkim zwiáſtowániem/ Chryſtuſá
tui incarnationem cognovimus, per
Syná twego wćielenie poználi/ przez
paſsionem ejus & Crucem, ad reſur-
mekę iego y Krzyż do zmartwych-
rectionis gloriam perducamur.
wſtánia chwały byli przyprowádzeni.
Per eundem Chriſtum Dominum
Przez tegoż Chryſtuſá Páná náſzego/
noſtrum, Amen. Amen.

Invocatio Sancti Spiritus, cum aggrediuntur ſtudia pueri.

VEni Sancte Spiritus, reple tuorum
Przyydź Swiety Duchu nápełni: twoich
corda fidelium, & tui amoris in eis
ſercá wiernych/ y twoiey miłośći w nich
ignem

ignem accende: qui per diversitatem
ogień racz zapalić/ ktorys przez rozli-
linguarum cunctarum, gentes in uni-
czność iezykow wszytkich rodzaie w ie-
tatem fidei congregasti.
dność wiary zgromadził.
Emitte Spiritum tuum & creabuntur.
Wypuść Ducha twego a będą stworzone
Et renovabis faciem terræ.
A odnowisz twarz ziemie.

ORATIO.

DEus, qui corda fidelium Sancti
Boże/ktorys serca wiernych Swiętego
Spiritus illustratione docuisti, da no-
Ducha oświeceniem nauczyć raczył/ day
bis, in eodem Spiritu recta sapere & de
nam w tym Duchu dobrze rozumieć/ y
ejus pia consolatione semper gaude-
z iego łaskawego pocieszenia zawsze się we-
re. Per Christum Dominũ nostrum, A.
selić. Przez Chrystusa Pana naszego/ Amen.

ORATIO.

Vel etiam per Hymnum sequentem.

VEni Creator Spiritus, Duchu S. Stworzycielu!
Mentes tuorum visita Serc ludzkich nawiedzicielu
Imple superna gratia, Racz łaską twoią napełnić
Quæ tu creasti pectora. Serca ktore raczył stworzyć

Qui Paraclefus diceris,	Tyś Parákletem názwány/
Donum Dei altißimi :	Dárem Bożym miánowány
Fons vivus, ignis, charitas,	Żywa studnia y miłościa
Et spiritualis vnctio.	Ogniem/ y duſzna świátłościa
Tu septiformis munere,	Dárow twoich śiedm liczemy
Dextræ Dei tu digitus;	Pálcem ćie Bożym być znamy/
Tu ritè promiſſum Patris,	Obietnicaś jest Oycowſka
Sermone ditás guttura:	Zdobiac w nas miłość ſynowſka
Accēde lumē sensib⁹	Rácz dáć zmysłom dar świátłośći.
Infunde amorē cordib⁹;	Przymnażay w sercách miłośći
Infirma nostri corporis ;	Krewkość też ćiáłá náſzego/
Virtute firmans perpeti.	Moca twierdz Bostwá twoie⁹
Hostem repellas longius,	Odpadz od nas złośliwego/
Pacemq; dones protinus :	Nádaw pokoiu twoiego :
Ductore sic te prævio,	Aby zá twoia obrona/
Vitemus omne noxium.	Złe odeſzłe inſza strona.
Per te sciamus da Patrem,	Oycá poznáć Niebieſkiego/
Noscamus atq; Filium ;	Rácz nam dáć y Syná iego:
Te utriusque Spiritum,	Y ćiebie Duchá Swiętego/
Credamus omni tempore:	Od obu pochodzacego.
Gloria Patri Domino,	Bogu Oycu wſzechmocnemu/
Natoq; qui à mortuis :	Synowi iego miłemu :
Surrexit ac Paracleto,	Z Duchem S. cześć społeczna/
In sæculorum sæcula, A.	Niech bedźie oddána wieczna.

Hymnus de B. M. Virgine.

AVe Maris stella ,	Zdrowáś gwiazdo morſka.
Dei Mater alma :	Wierna Mátko Boſka :
Atque semper Virgo,	Pánno wiekuiſta/
Felix cæli porta.	Bramo Ráyſka czyſta.
Sumens illud Aue,	Anielſkim zjáwieniem/
Gabrielis ore :	Márya uczczona :
Funda nos in pace,	Obdarz nas pokoiem/
Mutans Euæ nomen.	Nad Ewe wsławiona.
Solue vincla reis,	Ziednay win zgłádzenie/
Profer lumen cæcis :	Slepym oświecenie :
Mala nostra pelle,	Złego oddalenie/
Bona cuncta posce.	Łáſki przyczynienie.

Monstra te esse Matrem,	Badž Matka bez grozby
Sumat per te preces:	Odnes naše prosby:
Qui pro nobis natus,	Synowi twojemu/
Tulit esse tuus.	Nam narozenému.
Virgo singularis,	Panno osobliwá/
Inter omnes mitis:	Matko lutostiwá/
Nos culpis solutos,	Obdarz nas ctností zceta/
Mites fac & castos.	A swietu čystosťu.
Vitam præsta puram:	Day žywot tutečny/
Iter para tutum:	Swiety y bespečny:
Vt videntes Iesum,	Z Jezušem miesskanie/
Semper collætemur:	A z nim kralowanie.
Sit laus Deo Patri,	Chwala Bogu Oycu/
Summo Christo decus:	Jezušowi Panu:
Spiritui Sancto,	Duchowi Swietemu/
Tribus honor vnus, Amen,	Bogu jedynemu Amen.

STella cæli extirpavit, quæ lactavit Dominum,
Mortis pestem, quã plantavit primus parens hominũ,
Ipsa Stella nunc dignetur sydera compescere,
Quorum bella plebem cedunt diro mortis ulcere.
Medicina Christiana, sana, serva ægros nos,
Quod non valet vis humana fit in tuo Nomine.
Pijssima Stella maris decus atque gloria,
Da iuvamen servis tuis qui pugnant pro Patria.
Ad te clamat Ecclesia ab hoste spoliata,
Sanguis innocens effusus, civitas devastata.
Audi nos, nam te Filius nihil negans honorat,
Salva nos IESV, pro quibus Virgo Mater te orat.

O Gloriosa Domina, Excelsa super Sydera
Qui te creavit provide, Lactasti sacro ubere.
Quod Eva tristis abstulit, Tu reddis almo germine.
Intrent ut astra flebiles, Cæli fenestra facta es.
Tu Regis alti janua, Et porta lucis fulgida:
Vitam datã per Virginem, Gentes redemptæ plaudite.
Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ:
Tu nos ab hoste protege; Et hora mortis suscipe.
Gloria tibi Domine, Qui natus es de Virgine,
Cum Patre & Sancto Spiritu, In sempiterna sæcula, Am.

Ante inchoationem cujusvis operis.

ACtiones nostras quæsumus Domi-
Spráwy náße prosimy Pánie
ne aspirando præveni, & adjuvan-
nátchnieniem poprzedzay/ y rátunkiem do
do prosequere, ut cuncta nostra
fortunnegó końcá/prowadz/áby wßelka náßá
oratio & operatio, à te semper inci-
modlitwá y spráwá/ od ćiebie sie záwżdy po-
piat, & per te cœpta finiatur. Per
czynáłá/ y przez ćie záwźięta kończyłá śie.
Christum Dominum nostrum, Amen.
Przez Chrystusá Páná náßego/ Amen.

Egrediendo domo dic.

VIas tuas Domine demonstra mihi
Drogi twoie Pánie pokaż mi/
& semitas tuas edoce me. Gressus
y śćieżek twoich naucz mie. Postępki
meos dirige secundum eloquium
moie spráwuy wedle rozkazánia
tuum, ut non dominetur in me o-
twego/ áby nie pánowáłá nádemną żadna
mnis injustitia. Perfice gressus me-
nieспráwiedliwość. Vmocniy kroki moie

os

es in semitis tuis, ut non moveantur
ná ścieżkách twych/ áby śie nie pośliznęły
vestigia mea. stopy moie.

Intrando Ecclesiam.

DOmine, in multitudine misericor
Pánie w wielkośći miłośier-
diæ tuæ, introibo in domum tuam, ado-
dźia twego/ wnidę do domu twego/ po-
rabo ad Templum Sanctum tuum
kłon uczynię w świętym Kośćiele twoim
& confitebor nomini tuo.
y będę wzywał imienia twego.

In aspersione aquæ benedictæ.

ASperges me Domine Hysopo &
pokropiß mię Pánie Hizopem/ á będę
mundabor: lavabis me, & super ni
oczyßczony: omyieß mię/ á nád śnieg
vem dealbabor. wybieleię.

In Templo quæ servanda puero.

SCiat puer in Templo, non spelun-
Niech wie dźiecię/ iż Kośćioł nie iest
am latronum; sed domum orationis:
iaskinia łotrowska; ále domem modlitwy.
Propterea non jocos, non insolentiam
Dla tego nie śmiechy/ nie rospuste będźie

exercebit in ea, ſed cum pſallendi
ſpráwowáł w nim/ ále gdy ſpiewánia
tempus eſt, faciat id quam diligentiſ-
czás ieſt/ niech czyni to iáko naypocżći-
ſimè, & à pſallendo liber, hiſce orati-
wiey/ á od śpiewánia wolny/ tymi modli-
onibus, & aliis meditationibus im-
twámi y inſzym nabożnym rozmyślániem
ploret miſericordiam Dei.
niech wzywa miłośierdźia Bożego.

Ad Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum.

AVe Verbum Corpus natum
Záwitay Ciáło prawdźiwe Ciáło náro-
ex MARIA Virgine, vere paſſum im-
dzone z Máryi Pánny/ prawdźiwie umęczo
molatum in Cruce pro homine: cujus
ne y ofiárowáne ná Krzyżu zá człowieká: kto-
latus perforatum, unda fluxit & ſan-
rego bok przekłoty/ wodá ſpłynął y
guine; Eſto nobis prægustatum mor-
krwią: Rácżże bydź pokármem w godźinę
tis in examine. O dulcis, ô pie, ô IESU
śmierći. O słodki/ o miłośćiwy/ o JEZV
Fili MARIÆ, miſerere mei, Amen.
Synu Máryi/ zmiłuy ſie nádemną/ A.

Oratio

Oratio ante Missam.

CLementissime Pater misericordi-
Naylaskáwszy Oycze miłośierdzia
arum & Deus totius consolationis, qui
y Boże wszelákiey pociechy / ktoryś
non semel tantum Filium tuum unige-
nie raz tylko / Syná twego iedynego / ná
nitum in Cruce nostræ reparationis
Krzyżu nászego Odkupienia dárował,
impendisti, sed voluisti, ejus oblatio-
áleś chćiał / áby iego ofiárá tobie
nem tibi acceptissimam in Ecclesia tua
naywdzięcznieysza w Kośćiele twoim ná
quotidie renovari, ad ejus fructum in
káżdy dźień byłá odnawiána dla pożytku
nobis innovandum, tribue nobis, quæ-
iego w nas odnawiania / day nam to p os-
sumus tam admirando huic & tam sá-
śimy / ábyśmy przy ták cudowney y zbá-
lutari tuæ pietatis mysterio, sic atten-
wienney twego miłośierdzia táiemnicy /
te, reverenter, & amanter interesse, ut
ták pilnośćią / uczćiwośćią / y miłośćią
ejus participationem, quàm effica-
byli / żebyśmy iego uczestnictwá / iáko nay-
cissi.

cissime consequi valeamus. Per eundē
skutecżniey dostąpić mogli. Przez tegoż
Christum Dominum nostrum, Amen.
Chrystusá Páná nászego/ Amen.

Oratio ad Beatam V. Mariam.

O Domina mea Sancta MARIA, me
O Páni moiá Swieta MARYA/ ia
in tuam gratiam, ac singularem cu-
sie twoiey łásce/ y osobliwey stra-
stodiam, & in sinum misericordiæ
ży/ y wnetrznośći miłośierdźia
tuæ hodie & quotidie, & in hora e-
twego dźiśia y káżdego dniá/ y w godźinę
xitus mei, animam meam, & corpus
ześćia mego/ duszę moię/ y ćiáło
meum tibi commendo: omnem spem
moie tobie polecam/ wszytkę nádźieię
& consolationem meam, omnes an-
y poćiechę moię/ wszytkie ućiski
gustias & miserias meas, vitam & fi-
y dolegliwośći moie/ żywot y koniec
nem vitæ meæ tibi cmomitto ut per
żywotá mego tobie polecam/ áby
tuam sanctissimam intercessionem
przez twoię nayświetszą przyczynę/
& per

& per tua merita, omnia mea diri-
y przez zasługi twoie/ wszytkie moie były
gantur, & disponantur opera, secun-
spráwowáne/ y rzadzone uczynki/ we-
dum tuam, tuiq; Filii voluntatem, A.
dług twey/ y Syná twego woli/ Amen.

Benedictio Mensae.

OCuli omnium in te sperant Do-
Oczy wszytkich w tobie máią ufność
mine, & tu das escam illorum in tem
Pánie/ á ty dáieß im pokarm czásu
pore opportuno. Aperis tu manum
potrzebnego. Otwierasz ty rekę
tuam, & imples omne animal bene-
twoie/ y nápełniasz wszelkie zwierzę błogo-
dictione: Gloria Patri, & Filio, &
sławienstwem: Chwałá Oycu/ y Synowi/ y
Spiritui Sancto. Sicut erat in princi
Duchowi Swietemu. Jáko było ná pocza-
pio & nunc, & semper, & in saecula
tku y teraz/ y záwsze/ y ná wieki
saeculorum, Amen. wiekow/ Amen.

Benedic Domine nos, & haec dona,
Błogosław Pánie nas/ y te dáry/
quae de tua largitate sumus sumptu-
ktore z twoiey szczodrobliwości mamy

ri. Per Christũ Dominum nostrũ, A.
pozywáć. Przez Chrystusá Páná nászego/ A.

Gratiarum actio.

AGimus tibi gratias omnipotens
Dźiekuiemy tobie wszechmogacy
Deus, pro universis beneficiis tuis,
Boże/ zá wszytkie dobrodźieystwá twoie/
qui vivis & regnas in sæcula sæcu
ktory żyiesz y krolujesz ná wieki wie-
lorum, Amen. kow/ Amen.

Kyrie eleison, Christe eleison.
Kyrie eleison/ Chryste eleison.
Kyrie eleison. Kyrie eleison.
Pater noster, &c. Et ne nos inducas
Oycze nász/ ⁊c. A nie w wodź nas
in tentationem. Sed libera nos à ma
w pokuszenie. Ale zbaw nas od
lo. Sit nomen Domini benedictum
złego. Niech będźie imie Páńskie błogo-
ex hoc, nunc & usq; in sæculum, A.
sławione/ odtąd/ teraz/ y áż ná wieki/ A.

ORATIO.

REtribuere dignare Domine omni-
Rácz miły Pánie sowićie nágrodźić
bus nobis bona facientibus propter
wszytkim dobrodźieiom nászym / dla

nomen tuum, vitam æternam, Amen.
imienia twego żywotem wiecznym/ Amen.
℣. Et fidelium animæ requiescant in
A wiernych dusze niech odpoczywáią w
pace. ℟. Amen. pokoiu/ Amen.

HYMNUS.

Te lucis ante terminum,
Rerum Creator poscimus:
Ut solita clementia,
Sis præsul ad custodiam.

Przed dokonczeniem dniá tego/
Prośiemy ćie Páná swego:
Rácz nas strzedz swoie stworzenie:
Anielskie day obronienie.

Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata,
Hostemq; nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.

Sny od nas oddal szkodliwe/
Nocne obludy zdrádliwe:
Nie day ćiał nászych czystośći/
Szátáńskiey plugáwić złośći.

Præsta Pater omnipotens,
Per Jesum Christum Dominum,
Qui tecum in perpetuum,
Regnat cum Sancto Spiritu.

Oycze nász przez Syná twego/
Day to JEZVSA miłego:

W te

W iedności Duchá Swiętego/
Z tobą krolestwá iednego/ Amen.

ORATIO.

SAlva nos Domine vigilantes, cu-
Zbaw nas Pánie czuiących/ strzeż
stodi nos dormientes, ut vigilemus
nas odpoczywáiących/ ábyśmy czuli
cum Christo, & requiescamus in pa-
z Chrystusem/ á odpoczywáli w poko-
ce. ℣. Custodi nos Domine ut pupil-
iu. Strzeż nas Pánie iáko źre-
lam oculi. ℟. Sub umbra alarum
nice oká. Pod cieniem skrzydeł two-
tuarum protege nos. ich zákryi nas.

VIsita quæsumus Domine habita-
Náwiedź prosimy Pánie mieszká-
tionem istam, & omnes insidias ini-
nie to/ y wszytkie zásadzki nieprzyiaciel-
mici ab ea longè repelle: Angeli tu-
skie od niego dáleko odpądź: Anieli twoi
sancti habitent in ea qui nos in pa-
święci niech mieszkáią w nim: ktorzyby
ce custodiant: & benedictio tua
nas w pokoiu strzegli: á błogosłáwieństwo
sit super nos semper. Per Christum
twoie niech będzie nád námi. Przez Chry-

Dominum nostrum, Amen.
stusá Páná náßego/ Amen.

Modus ministrandi & respondendi Sacerdoti celebranti Missam.

SAc: Introibo ad altare Dei.
Kápł: Wnidę do ołtarzá Bożego.
M. Ad Deum qui lætificat juventu-
Sługá. Do Bogá ktory uwesela młodość
tem meam. moię.
S. Iudica me Deus, & discerne cau-
K. Osądź mię Boże/ y rozeznay sprá-
sam meam: de gente non sancta ab
wę moię: z narodu nie świętego/ od człeká
homine iniquo & doloso erue me.
niespráwiedliwego y złośliwego wyrwi/ mię
M. Quia tu es Deus fortitudo mea
S. Boś ty iest Bog moc moiá/
quare me repulisti, & quare tristis
czemuś mię oddalił/ y czemu smutny
incedo, dum affligit me inimicus.
chodzę/ gdy trápi mię nieprzyiaciel.
S. Emitte lucem tuam & verita-
K. Spuść świátłość twoię/ y pra-
tem tuam: ipsa me deduxerunt &
wdę twoię: te mię przywiedły y
addu-

adduxerunt in montem sanctum tu
przywiodły ná gorę świętą twoię/ y
um & in tabernacula tua.
do przybytkow twoich.
M. Et introibo ad altare Dei: ad De-
S. Y wnidę do ołtarzá Bożego: do Bo-
um qui lætificat juventutem meam.
gá ktory uweśela młodość moię.
S. Confitebor tibi in Cythara Deus
X. Chwalić ćię będę ná Cythárze Boże
Deus meus: quare tristis es anima
Boże moy: czemu śię smućiß dußo
mea, & quare conturbas me?
moiá y czemu trwożyß mię?
M. Spera in Deo, quoniam adhuc
S. Vfay w Bogu/ ábowiem ießcze go
confitebor illi: salutare vultus mei,
będę chwalił: zbáwienie oblicza mego
& Deus meus. y Bogá mego.
S. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui
X. Chwałá Oycu/ y Synowi/ y Duchowi
Sancto. Swiętemu.
M. Sicut erat in principio & nunc
S. Jáko byłá ná początku/ y teraz
& semper, & in sæcula sæculorum, A.
y záwße/ y ná wieki wiekow/ Amen.

S. Introibo ad altare Dei. M. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.
S. Adjutorium nostrum in Nomine
X. Wspomożenie náße w Imie
Domini. Páńskie.
M. Qui fecit cœlum & terram.
S. Ktory stworzył niebo y ziemie.
Confiteor Deo omnipotenti, Bea-
Spowiádam sie Bogu wßechmogacemu
tæ MARIÆ semper Virgini, Bea-
Blogosłáw: Máryi záwße Pánnie/ Blo-
to Michaëli Archangelo, Beato
gosłáw: Michałowi Archániołowi/ Blogo:
Ioanni Baptistæ, Sanctis Apostolis Pe-
Janowi Chrzćićielowi/ śś. Apostołom Pio:
tro & Paulo, & omnibus Sanctis, quia
trowi y Páwłowi/ y wßytkim Swietym
peccavi nimis cogitatione, verbo &
żem zgrzeßył bárdzo myślą/ słowem y
opere, mea culpa, mea culpa, mea
uczynkiem/ moią winą/ moią winą/ moią
maxima culpa. Ideo precor Beatam
bárdzo wielką winą. Przeto proße Blogosł:
MARIAM semper Virginem, Beatum
MARIJ, záwße Pánny/ Blogosłáw:

 Micha-

Michaëlem Archangelum, Beatum
Michałá Archániołá / Błogosłáwionego
Ioannem Baptistã: Sanctos Apostolos
Janá Chrzciciela: Swiętych Apostołow
Petrum & Paulum: omnes Sanctos
Piotrá y Páwłá: y wszytkich Swiętych
& te Pater, orare pro me ad Dominũ
y ciebie Oycze / modlcie sie zá mną do Páná
Deum nostrum. Bogá nászego.

S. Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis omnibus peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam. M. Amen.

S. Indulgentiam absolutionem & remissionem omnium peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens & misericors Dominus. M. Amen.

S. Deus tu conversus vivificabis nos.
Boże ty náwrociwszy ożywisz nas.
M. Et plebs tua lætabitur in te.
A lud twoy rozweseli sie w tobie.
S. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.
Okaż nam Pánie miłośierdzie twoie.
M. Et salutare tuum da nobis.
A zbáwienie twoie day nam.
S. Domine exaudi orationem meam
Pánie wysłuchay modlitwe moie.

M. Et clamor meus ad te veniat.
A wołánie moie niech do ćiebie przyydźie.
S. Dominus vobiscum. M. Et cum
Pan z wámi. R. z Duchem
Spiritu tuo. twoim.
S. Kyrie eleyson. M. Kyrie eleyson.
S. Kyrie eleyson. M. Christe eleyson
S. Christe eleyson. M. Christe eleyson
S. Kyrie eleyson. M. Kyrie eleyson.
S. Kyrie eleyson.

GLoria in excelsis Deo. Et in ter-
Chwałá ná wysokośći Bogu. A ná
ra pax hominibus bonæ voluntatis.
źiemi pokoy ludźiom dobrey woli.
Laudamus te, benedicimus te, ado-
Chwalimy ćie / błogosłáwimy ćie / kłánia-
ramus te, glorificamus te. Gratias
myć sie / wielbiemy ćie. Dźieku-
agimus tibi propter magnam glori-
iemy tobie przez wielką chwałę
am tuam. Domine Deus, Rex cæle-
twoię. Pánie Boże / Krolu niebie-
stis, Deus Pater omnipotens: Domi-
ski / Boże Oycze wszechmogący: Pánie

ne, Fili unigenite IESU Christe. Do-
Synu iednorodzony JEZV Chryste. Pá-
mine DEUS. Agnus Dei Filius Patris.
nie BOZE. Báránku Bozy/Synu Oycá.
Qui tollis peccata mundi, miserere
Ktory gládźiß grzechy świátá/ zmiluy sie
nobis. Qui tollis peccata mundi, su-
nád námi. Ktory gládźiß grzechy świátá/
scipe deprecationem nostram. Qui
przyimi prozbe náße. Ktory sie-
sedes ad dexteram Patris, miserere
dźiß ná práwicy Oycá/ zmiluy sie nád
nobis. Quoniam tu solus Sanctus.
námi. Abowiem ty sam iesteś Swiety.
Tu solus Dominus. Tu solus altis-
Tyś sam Pan. Tyś sam naywyż-
simus IESV Christe, cum Sancto Spi-
ßy JEZV Chryste / z Swietym Du-
ritu, in gloria Dei Patris, Amen.
chem/ w chwale Bogá Oycá/ Amen.

S. ante Collectam. Dominus vobiscum
M. Et cum spiritu tuo. *S. In fine Collecta.*
Per omnia sæcula sæculorum. M. Amen.
Post Epistolam vero. M. Deo gratias.

Lecta Epistola Graduali & Alleluia, Minister accipit Missale, & defert ad dextrum cornu altaris, deinde.

S. Dominus vobiscũ. M. Et cum Spiritu tuo. S. Sequentia sancti Evangelij secundum Joannem. Gloria tibi Domine. *Finito Evangelio dicit*: Laus tibi Christi.

SYMBOLVM FIDEI, *Concilij Nicæni.*

CRedo in unum Deum, Patrem
Wierze w iednego Bogá / Oycá
Omnipotentem, Factorem Cæli, &
Wszechmogącego / Stworzyćielá Niebá y
Terræ, visibilium omnium, & invisi-
Ziemie / widomych wszech rzeczy / y niewi-
bilium. Et in unum Dominũ IESUM
domych. A w iednego Páná Jezusá Chry-
Christum Filium Dei unigenitum, &
stusá Syná Bożego iednorodzonego / y
ex Patre natum ante omnia sæcula,
z Oycá národzonego przed wszemi wieki /
Deum de Deo, lumen de lumine,
Bogá z Bogá / świátłość z świátłośći /
Deum verum, de Deo vero, geni-
Bogá prawdziwego / z Bogá prawdziwego
tum, non factum consubstantialem
rodzonego / nie uczynionego / spolistotnego

Patri, per quem omnia facta sunt.
z Oycem/ przez ktorego wßytko stálo sie.
Qui propter nos homines,& propter
Ktory dla nas ludzi / y dla
nostram salutem, descendit de cælis.
náßego zbáwienia / zstapil z niebá.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto,
A wćielil sie z Duchá Swietego/
ex Maria Virgine & Homo factus est.
z Máryi Dziewice y człowiekiem sie stal.
Crucifixus etiam pro nobis, sub Pon-
Ukrzyzowan tez dla nas pod Pontskim
tio Pilato, passus & sepultus est. Et
Pilatem/ umeczon y pogrzebion iest. A
resurrexit tertia die secundùm scri-
zmartwychwstal trzećiego dniá wedlug pi-
pturas & ascendit in cælum, sedet ad
smá/ y wstapil ná niebiosá/ śiedzi ná prá-
dexteram Patris. Et iterum venturus
wicy Oycá. A záś przyidźie z
est cum gloria judicare vivos & mor-
chwala sadźić zywych y umárlych/
tuos, cujus regni non erit finis. Et
ktorego krolestwá nie bedźie koncá. A
in Spiritum Sanctũ Dominum, & vi-
w Duchá Swietego / Páná y ożywia-

vificantem. Qui ex Patre Filioq; pro-
iącego. Ktory z Oycá y z Syná pocho-
cedit. Qui cum Patre & Filio simul
dzi. Ktory z Oycem/ y z Synem iest rownie
adoratur & conglorificatur: qui lo-
chwálon y spolem wielbion: ktory mo-
cutus est per Prophetas. Et unam
wil przez Proroki. A ieden świe-
Sanctã Catholicam & Apostolicã Ec-
ty Powszechny y Apostolski Ko-
clesiam. Cõfiteor unum Baptisma in
śćioł. Wyznawam ieden Chrzest ná
remissionẽ peccatorum. Et expecto
odpuszczenie grzechow. A oczekiwam
resurrectionem mortuorum, & vitam
powstánia zmárłych/ y żywota
venturi sæculi, Amen.
przyszłego wieku/ Amen.

Minister, post Offertorium porrigat Sacerdoti præparaturo calicem, vinum & aquam, statimq; lavabit illi digitorum extremitates.

S. Orate Fratres, M. Suscipiat Domi-
Modlćie sie Bráćia. Niechay przyi-
nus hoc Sacrificiũ de manibus tuis ad
mie Pan te Ofiáre z rąk twoich/ ná

laudem & gloriam Nominis sui: ad
cześć y ná chwále Jmienia swego: y ku po-
utilitatem quoq; nostram totiusq; Ec-
żytkowi też náßemu y wßytkiego Kościołá
clesiæ suæ sanctæ. swego świętego.
S. Per omnia sæcula sæculorũ. M. Amen.
S. Dñus vobiscũ. M. Et cum spiritu tuo.
S. Sursum corda. M. Habemus ad Dñum.
S. Gratias agamus Domino Deo nostro.
M. Dignum & justum est.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Domi-
Swięty/ Swięty/ Swięty/ Pan
nus Deus Sabbaoth. Pleni sunt cæli
Bog Zastępow. Pełne są niebiosá
& terra gloriâ tuâ: Hosanna in excel-
y ziemiá chwały twoiey: Chwálá ná wy-
sis. Benedictus qui venit in nomi-
sokości. Błogosłáwiony ktory przyßedł w
ne Domini. Jmię Páńskie.
Hosãna in excelsis. Chwálá ná wysokości
S. Pax Domini sit semper vobiscum.
Pokoy Páński niech będźie záwżdy z wámi.
M. Et cum spiritu tuo. ℟ z duchem twoim

Agnus Dei, qui tollis peccata
Báránku Boży/ ktory głádźiß grzechy
mundi miserere nobis.
świátá / zmiłuy się nád námi.

Agnus Dei, qui tollis peccata
Baránku Boży/ ktory gładziß grzechy
mundi, dona nobis pacem.
świátá/ dáruy nas pokoiem.
S. Dñus vobiscũ. M. Et cum Spiritu tuo.
S. Ite Missa est *vel* Benedicam⁹ Dño. M
Deo gratias. S Requiescãt in pace. M. A.

Canticum Beatæ MARIÆ Virginis.

MAgnificat anima mea Dominũ:
Wielbi dußo moiá Páná:
Et exultavit Spiritus meus, in Deo sa-
Y rozrádował się Duch moy w Bogu Zbá-
lutari meo. Quia respexit humilita-
wićielu moim. Iż weyrzał ná pokorę
tem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc
służebnice swoiey: ábowiem oto odtąd
beatam me dicent, omnes generatio-
błogosłáwioną mię zwáć będą wßystkie
nes. Quia fecit mihi magna qui po-
narody. Abowiem mi uczynił wielkie rze-
tens est, & sanctum nomen ejus. Et
czy ktory możny iest/ y święte imie iego. A
misericordia ejus à progenie in pro-
miłośierdźie iego od narodu do naro-
genies: timentibus eum. Fecit po-
du: boiącym się iego. Vczynił moc

tentiam in brachio ſuo, diſperſit ſu-
w rámieniu ſwoim: rozproſzył py-
perbos mente cordis ſui. Depoſuit
ſżne myslą ſercá ich. Złożył
potentes de ſede, & exaltavit humi-
mocarze z ſtolice/ á podwyżſzył pokor-
les. Eſurientes implevit bonis, & di-
ne. Łáknace nápełnił dobrámi/ á bo-
vites dimiſit inanes. Suſcepit Iſrael
gacze zniſzczym puścił. Przyiął Izráelá
puerum ſuum, recordatus miſericor-
ſługe ſwego/ wſpomniawſzy ná miłośier-
diæ ſuæ. Sicut locutus eſt ad Patres
dzie ſwoie. Jáko mowił do Oycow ná-
noſtros Abraham & ſemini ejus in
ſzych/ Abráchamowi y náśieniu iego ná
ſæcula. Gloria Patri, & Filio, & Spi-
wieki. Chwałá Oycu/ y Synowi/ y Du-
ritui Sancto. Sicut erat in principio,
chowi Swietemu. Jáko było ná poczatku/
& nunc & ſemper, & in ſæcula ſæcu-
y teraz y záwſze/ y ná wieki wiekow/
lorum, Amen. Amen.

Canticum Simeonis.

NVnc dimittis ſervum tuum Do-
Teráz wypuſzczaſz ſługe twego Pá-

mine, secundùm verbum tuum in
nie / według słowá twego w po-
pace. Quia viderunt oculi mei salu-
koiu. Iż oglądáły oczy moie zbáwie-
tare tuum. Quod parasti ante faci-
nie twoie. Ktores zgotował przed obli-
em omnium populorum. Lumen ad
cznośćią wszytkich narodow. Swiátłość
revelationem gentium, & Gloriam
ná obiáwienie pogánow / y ná chwałe
plebis tuæ Israel. Gloria Patri & Fi-
ludu twego Izráelskiego. Chwałá Oycu / y
lio, & Spiritui Sancto. Sicut erat in
Synowi / y Duchowi Swiętemu. Iák było
principio &c. ná początku ⁊c.

Antiphona.

SAlve Regina, Mater misericor-
Badź pozdrow: Krolewno Mátko mi-
diæ, vita dulcedo, & spes nostra salve.
łośierdźia / żywoćie słodkośći / y nádźieio
Ad te clamamus exules filii Evæ. Ad
nászá / badź pozdrowiona. Do ćiebie woła-
te suspiramus gementes & flentes in
my wygnáni synowie Ewy. Do ćiebie woła
hac lachrymarũ valle. Eja ergo advo-
my łkaiąc y płácząc w tym padole. A

cata nostra, illos tuos misericordes
przetoż orędowniczko náßá/ one twoie mi-
oculos ad nos converte. Et IESUM be-
łośierne oczy do nas obroć. Y Jezuśá bło-
nedictum, fructum ventris tui, nobis
gosłáwionego/ owoc żywotá twego/ nam
post hoc exilium ostende. O clemẽs,
po tym wygnániu pokaż. O łáskáwa/
ô pia, ô dulcis Virgo MARIA.
o lutośćiwa/ o słodka Pánno Márya.

Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.
Modl się zá námi S. Boża Rodźićielko.
Vt digni efficiamur promissionibus
Abysmy się stáli godnymi obietnic Páná
Christi. Chrystusowych.

De Officijs Christiani hominis.

DIliges Dominũ Deum tuum, ex
Miluy Páná Bogá twego/ ze
toto corde tuo, & ex tota anima tua
wßytkiego sercá twego/ y ze wßytkiey duße
& ex omnibus viribus tuis, & ex o-
twoiey/ y ze wßytkich śił twoich/ y ze
mni mente tua. Et proximum tuum
wßytkiey myśli twoiey. A bliźniego twego
sicut te ipsum.
iáko śiebie sámego.

Parentibus debemus honorem.

QVi honorat Patrem suum, jucun-
Kto czći Oycá swego / doczeka
dabitur in filiis, & in die orationis
ućiech po syniech/ á w dźień prozby swey
suæ exaudietur, vivet vita longiore.
bedźie wysłuchan/ bedźie dłużey żyw.
In opere & sermone, & omni patien
W spráwie y rozmowie/ y we wszey ćierp-
tia, honora Patrem tuum, ut super-
pliwośći/ czći Oycá twego / żeby ná ćie
veniat tibi benedictio à Deo, & be-
przyszło błogosłáwieństwo od Bogá/ á bło-
nedictio illius in novissimo mane-
gosłáwieństwo iego ná dźień ostátni trwá-
at. Benedictio Patris firmat domos
ło. Błogosłáwieństwo Oycá umacnia do-
filiorum, maledictio autem Matris,
my synow/ á przekleństwo záś Mátczyne/
eradicat fundamenta.
wykorzenia zgruntu.

Sinceritatem.

NE glorieris de contumelia Pa-
Nie chlub śie z żelżywośći Oy-
tris tui, non enim tibi est gloria, sed
cá twego/ bo nie iest tobie chwała/ ále

confusio: Gloria enim hominis ex
z hańbienie. Sławá bowiem człowieká/
honore Patris sui, & dedecus fili
z uczćiwośći Oycá iego/ á sromotá syno=
Pater sine honore. wska/ Oćiec bez czći.

Cum senio confectus.

Filli suscipe senectam Patris tui, &
Synu miey piecza o stárośći Oycá twe
non contristes eum in vita ipsius & si
go/ á nie zásmucay go w stárośći iego/ á ie=
defecerit sensibus, veniam da, & ne
śli ustáie ná śiłách/ odpuść mu/ á nie
spernas eum in virtute tua: Eleëmo-
wzgardzay go w cnoćie twoiey: Jálmu=
syna enim Patris, non erit in oblivio-
zná bowiem Oycá twego/ nie bedźie w zá=
ne. Et in die tribulationis comme-
pomnieniu. A w dźień utrapienia wspo=
morabitur tui, & sicut in sereno gla-
mnia ná ćie/ á iáko w dźień iásny lod/
cies, solventur peccata tua. Quam
zniszczeia grzechy twoie. Jáko
malæ famæ est, qui derelinquit Pa
złą sławe ma/ ktory opuszcza Oycá/
trem, & est maledictus a Deo, qui ex-
iest przeklety od Bogá/ ktory drá=

asperat Matrem. źni Matke.

Parentes debent doctrinam Filii.

NOli subtrahere à puero discipli-
Nie odeymuy od dźiećiećiá kárno-
nam, si enim virga percusseris eum,
śći / bo ieśli go rozgą uderzyß /
animam ejus de inferno liberabis.
duße iego z piekłá wybáwiß.
Stultitia est collocata in corde pueri,
Głupstwo wpiło sie w sercu dźiećiecym /
& virga disciplinæ fugabit eam.
á rozgą kárnośći wypędźi ie.

Indulgentiam caveant.

LActa filium, & paventem te faci-
Pieść syná / á przestráßy ćie.
et, lude cum eo, & contristabit te:
igray z nim á záſmući ćie:
Non corrideas illi, ne doleas. Non
Nie śmiey sie z nim / ábyś nie żálował:
des illi potestatem in juventute, & ne-
Nie day mu swywoli zá młodu / áni
despicias cogitationes illius. Curva
lekce sobie waż myśli iego. Náchylay
cervicem illius in juventute, & tunc
ßyie iego zá młodośći / á wzbieray
de

de latera illi dum infans est, ne forte
boków iego póki dźiećię iest / by snadź
induret, & non credat tibi, & erit
nie zátwárdniał / y nie stał ći śie niepo-
tibi dolor animæ.
słuszny / y bedźiesz miał żal serdeczny.

Verba Tobiæ ad Filium.

AUdi Fili mi verba oris mei, & ea
Słuchay Synu moy słow ust moich /
in corde tuo quasi fundamẽtum con-
á one w sercu twoim iáko fundámentá zá-
strue. Omnibus diebus vitæ tuæ, in
łoż. Przez wszytkie dni żywotá twego / ná
mente habeto, Deum & cave ne ali-
pámięći miey Bogá / á strzeż śie byś kie-
quando peccato consentias, & præ-
dy ná grzech nie zezwolił / á nie prze-
termittas præcepta Domini Dei tui.
stąpił przykazánia Páná Bogá twego.
Omni tempore benedic Deum, & pe-
Ná káżdy czás błogosław Bogá / y proś
te ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia
go / áby drogi twoie prostował / y wszytkie
consilia tua in ipso permaneant.
rády twoie w nim áby przemieszkáły.

Seni-

Senibus debemus honorem.

COram cano capite consurge, &
Przed śiwą głową powstań/
honora personam senis. Seniorem
czćiy osobe stárego. Stárszego
ne increpaveris, sed obsecra ut Pa-
nie fukay/ ále proś iáko Oycá/
trem, Avum ut Matrem.
stárey Mátrony iáko Mátki.

Omnibus in universum.

OBsecro, primùm omnium fieri
Proszę dla Bogá naypierwey/ áby były
obsecrationes, orationes, postula-
uczynione prośby/ modlitwy: przy-
tiones, gratiarum actiones, pro o
czynienia/ dźiek czynienia/ zá wszy-
mnibus hominibus, pro Regibus, &
stkie ludźie/ zá Krole/ y zá
omnibus, qui in sublimitate sunt, ut
wszystkie/ ktorzy ná przełożeństwie są/ áby-
quietam, & tranquillam vitam, aga-
smy spokoyny y bespieczny żywot wie-
mus, in omni pietate & castitate.
dli/ we wszystkiey pobożnośći y czystośći.

Lingua ne detrahat.

NOn eris criminator, nec susurro
Nie bądź potwarcą / áni szczebietliwy
in populis. Susurro & bilinguis ma-
miedzy ludem. Szczebietliwy y obuiezy-
ledictus, multos enim turbavit pa-
czny przekląty / wiele bowiem zámieszał
cem habentes. pokoy máiących.

Affectus domandi.

SPiritu ambulate, & desideria
W Duchu chodźcie / á pożądliwości
carnis non perficietis. Manifesta au-
ciáłá nie wypełnicie. Jáwne bowiem
tem sunt opera carnis, quæ sunt, for-
są uczynki ciáłá / ktore są porub-
nicatio, immunditia, pudicitia, lu-
stwo / nieczystość / niewstydliwość / zby-
xuria, idolorum servitus, veneficia,
tek / bałwochwálstwo / czárowánia /
inimicitiæ, contentiones, æmulatio-
nieprzyiaźń / swary / zawiści /
nes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, in-
gniewy / niesnáski / rosterki / kácerstwá / za-
vidiæ, homicidia, ebrietates, com
zdrości / mężoboystwá / piiáństwá / bie-
mestationes, & his similia, quæ præ-
siády / y tym podobne ktore opowiá

dico vobis, ſicut prædixi, quoniam
dam wam/ iákom powiedźiał/ ábowiem
qui talia agunt, Regnum Dei non
ktorzy tákowe rzeczy czynią/ Krolestwá
conſequuntur. Bożego nie dostąpią.

Extremi judicij tempus.

CVm venerit Filius hominis in
Gdy przyidźie Syn człowieczy w
Majeſtate ſua, & omnes Angeli cum
Máiestácie swoim/ y wszyscy Aniołowie
eo, tunc ſedebit ſuper ſedem Maje-
z nim/ tedy śiedźie ná stolicy Máiestá-
ſtatis ſuæ. Et congregabuntur ante
tu swego. Y będą zgromádzone przed
eum omnes gentes, & ſeparabit eos
nim wszytkie narody/ á odłączy iedne od
ad invicem, ſicut paſtor ſegregat o-
drugich/ iáko pásterz odłącza owce
ves ab hædis, & ſtatuet oves à dextris
od kozłow/ y postáwi owce po prawice
ſuis, hædos autem à ſiniſtris.
swoiey/ á kozły po lewicy.

Decretum bonis.

TVnc dicet Rex his, qui à dextris
Tedy rzecze Krol tym/ ktorzy ná práw

ejus erunt. Venite benedicti Patris
wicy tegobedą. Podźćie błogosławieni Oy:
mei, possidete paratum vobis Regnum,
cá mego/ otrzymyaćie zgotowáne wam kro:
à constitutione mundi. Esurivi enim,
lestwó od záłożenia świátá. Bo łakną:
& dedistis mihi manducare. Sitivi, &
łem/ y dáliśćie mi ieść. Prágnąłem / á
dedistis mihi bibere, nudus eram, & co-
dáliśćie mi pić/ nágim był / á przyodźiali
operuistis me? infirmus, & visitastis me,
śćie mie? chorym/ á náwiedźiliśćie mie/
in carcere eram, & venistis ad me.
w więźieniu byłem / á przyśliśćie do mnie.
Tunc respondebunt ei justi, dicen-
Tedy odpowiedzą mu spráwiedliwi/ mo:
tes: Domine, quando te vidimus
wiąc: Pánie/ kiedyśmy ćie widźieli łá-
esurientem, & pavimus te, sitientem,
knącym/ nákarmiliśmy ćie/ prágnącym/
& dedimus tibi potum. Quando te
á dáliśmy tobie pić. Kiedyśmy ćie
vidimus hospitem, & collegimus te:
widźieli gośćiem/ y przyięliśmy ćie:
aut nudum, & cooperuimus te: aut
ábo nágim / y pzyodźialiśmy ćie: ábo
quando te vidimus infirmum, aut in
kiedyśmy ćie widźieli niemocnym / ábo w
carce-

carcere, & venimus ad te. Et respon-
ciemnicy/ y przyszliśmy do ciebie. A odpo-
dens Rex: dicet illis: Amen dico vo-
wiedaiąc Krol/ rzecze im: Zaprawdę powia-
bis, quidquid fecistis uni ex his fra-
dam wam/ coście uczynili iednemu z tych
tribus meis minimis, mihi fecistis.
braci mey naymnieyszey/ mnieście uczynili.

Decretum malis.

TUnc dicet his qui à sinistris e-
Tedy rzecze tym ktorzy po lewicy bę-
runt, discedite à me maledicti in
dą/ odstąpcie odemnie przeklęci w o-
ignem æternum, qui paratus est dia-
gień wieczny/ ktory zgotowany iest dia-
bolo, & Angelis ejus. Esurivi enim,
błu/ y Aniołom iego. Bo łaknąłem/
& non dedistis mihi manducare: si-
á nie dáliście mi ieść: prágną-
ti, & non dedistis mihi potum: ho-
łem/ á nie dáliście mi pić: go-
spes eram, & non collegistis me: nu-
ściemem był/ á nie przyięliście mię: na-
dus, & non cooperuistis me: infir-
gim/ á nie przyodziáliście mię: niemo-
mus, & in carcere, & non visitastis
cnym/ y w ciemnicy/ á nie nawiedziliście.

me. Tunc respondent ei & ipsi dicen-
mie. Tedy odpowiedzą mu y oni mo
tes: Domine, quando te vidimus esuri-
wiąc: Pánie / kiedyśmy ćie widźieli łáknąc-
entem, aut sitientem, aut hospitem, aut
cym / ábo prágnącym / ábo gośćiem / ábo
nudum, aut infirmum, aut in carcere, &
nágim / ábo chorym / ábo w ćiemnicy / á
non ministravimus tibi. Tunc responde
nie służyliśmy tobie. Tedy odpowie
bit illis, dicens: Amen dico vobis:
im / mowiąc: Záprawdę powiádam wam:
quamdiu non fecistis uni de minimis
pokiśćie nie uczynili iednemu znamnieyszych
his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in
tych / y mnieśćie nie uczynili. A poydą ći ná
supplicium æternum: iusti autem in vi-
mękę wieczną: á spráwiedliwi do żywo-
tam æternam. tá wiecznego.

LITANIÆ,
AD B. VIRGINEM MARIAM.

KYrie eleison. Christe eleison.
Kyrie eleison.
Christe audi nos, Christe exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miserere nobis.
Fili Redemptor mundi Deus, Miserere nobis.
Spiritus Sancte Deus, Miserere nobis.
Sancta Trinitas unus Deus. Miserere nobis.

Sancta MARIA,		Fœderis Arca,	
Sancta Dei Genitrix,		Janua Cæli,	Ora pro nobis.
Sancta Virgo Virginũ,	Ora pro nobis.	Stella Matutina,	
Mater CHRISTI,		Salus infirmorum,	
Mater Divinæ gratiæ,		Refugium peccatorũ,	
Mater Purissima,		Consolatrix afflictorũ,	
Mater Castissima,		Auxiliũ Christianorũ,	
Mater inviolata,		Regina Angelorum,	
Mater Intemerata,		Regina Patriarcharũ,	
Mater Amabilis,		Regina Prophetarum,	Ora pro nobis.
Mater Admirabilis,	Ora pro nobis.	Regina Apostolorũ,	
Mater Creatoris,		Regina Martyrum,	
Mater Salvatoris,		Regina Confessorum;	
Virgo Prudentissima,		Regina Virginum,	
Virgo Veneranda,		Regina SS. Omnium,	
Virgo Prædicanda,		Regina Regni Poloniæ	
Virgo Potens,		B. Joannes Canti,	
Virgo Clemens,		Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.	
Virgo Fidelis,			
Speculum Justitiæ,	Ora pro nobis.		
Sedes Sapientiæ,		Agnus Dei, qui &c. Exaudi nos Domine.	
Causa nostræ lætitiæ,			
Vas Spirituale,		Agnus Dei, qui &c. Miserere nobis.	
Vas Honorabile,			
Vas Insigne devotionis,		Christe audi nos.	
Rosa Mistica,		Christe exaudi nos.	
Turris Davidica,		Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrieleison.	
Turris Eburnea,			
Domus Aurea,			

Pater noster, &c. Ave Maria &c.

Sub

SUb tuum præsidium confugimus Sancta DEI Genitrix, nostras deprecationes, ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa & benedicta.

℣. *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.*

℟. *Vt digni efficiamur promissionibus Christi.*

GRatiam tuam quæsumus Domine mentibus nostris infunde, ut qui Angelo nunciante, Christi Filij tui Incarnationem cognovimus, per Passionem ejus, & Crucem, ad Resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

CALENDARIUM.

JANVARIVS.

Ci, si, o, ja, nus, E. pi, si, bi, ven, di, cat, hoc, Fel, li, Mar, cel, Pris, ca, Fab, Ag, Vin, cen, ti, Pau, po, no, bi, le, lu, men.

FEBRVARIVS.

Bri, Pur, Bla, sus, Ag, Dor, fe, bru, Ap, Scho, a, sti, ca, Va, lent, Ju, li, con, jun, ge, tunc, Pe, trum, Mat, thi, am, in, de.

MARTIVS.

Mar, ti, us, of, fi, ci, Tho, de, co, ra, tur, Gre, go, ri, o, Cir, Ger, trud, ab, ba, Be, ne, jun, cta, Ma, ri, a, ge, ni, tri, ce.

APRILIS.

A, pril in, Am, bro, si, i, fe, stis, o, vat, at, que Ti bur, ti, &, Va, ler, san, cti, que, Ge, or Mar, ci que, Vi, ta, lis.

MAJVS.

Phil Sig, Crux, Flor, Goth, Jo, an, Sta, nis,

E, pi, ma, Ser, &, Soph, ma, jus, in, hac, le, ,ri, e
te, net, Vr, ban, in, pe, de, cris, pan.

J V N I V S.

Nic, Mar, cel, le, Bo, nif, dat, jun, pri, mi, pa
ter, An, ton, Vi, te, que, Mar, Pro, tos, Al, san
cti, Jo, an, Jo, do, Le, Pe, Pau.

J V L I V S.

Jul, pro, ces, Pro, co, pi, Vil, Ki, li, Fra, be,
ne, Mar, gar, A, post, Alx, Ar, nol, phus, Prax,
Mag, Ap, Cris, Ja, co, bi, que, fel, Ab, don,

A V G V S T V S.

Petr, Steph, Steph, pro, do, Six, Do, Ci, Ro
Lau, Ti, bur, Hip, Eus, Sum, pri, o, A, ga, pi, ti
Ti, mo, Bar, tho, lo, Ruf, Aug, Col, Au, cti.

S E P T E M B E R.

Æ, gi, di, um, sep, ha, ber, Nat, Gor, gon
Proc, ia, ci, Crux, Nic, Eu, Lam, par, te, que,
Matth, Mau, ri, ti, us, & Sta, Ven, Mich, Hier.

O C T O B E R

Re, mi, que, Fran, ci, scus, Mar, cus, Di,
Gier, ar, te, que, Cal, Hed, Gal, le, Luc, Cant
trans, Vnde, Se, Se, ve, Cris, pi, nis, Si, mo, nis,
quin.

N O V E M B E R.

Om, ne, no, vem, ber, Le, o, Qua, The, o,
Mar, tin, Bric, ci, i, que, post, hac, E, li, Præ, Ce,
Cle, Chrys, Ca, the, ri, na, sed, Andr.

D E C E M B E R.

De, cem, ber, Bar, ba, Ni, co, Con, cep, &, al,
ma, Lu, ci, a, san, ctus, ab, in, de, Tho, mas, mo,
do, Nat, Steph, Jo, Pu, Tho, me, Syl.

HAR-

HARMONIA VOCABULORUM.

A.		Mors,	Smierć/
Pulex,	Pchłá/	Nox,	Noc/
Nebula,	Mgłá/	Robur,	Moc/
Ludus,	Grá/	Spina,	Ość/
Scintilla,	Skrá/	Advena,	Gość/
Crusta,	Krá/	Languor.	Mdłość/
B.		Malitia,	Złość/
Thesaurus,	Skarb/	D.	
Gibbus,	Garb/	Avus,	Dźiad/
Caulis,	Głab/	Vestigium,	Slad/
Quercus,	Dab/	Pometum,	Sad/
Sepulchrũ,	Grob/	Virus,	Jad/
Præsepe,	Złob/	Iudicium,	Sad/
Fungus,	Grzyb/	Error,	Blad/
Tenor,	Tryb/	Mel,	Miod/
Cortex,	Łub/	Fames,	Głod/
Crista,	Czůb/	Populus,	Lud/
C.		Miraculum	Cud/
Fornax,	Piec/	E.	
Sutor,	Szwiec/	Nego,	Pre/
Filum,	Nić/	Tero,	Tre/
Tomix,	Wić/	Lacero,	Dre/
Pars,	Cześć/	Voro,	Zre/
Pugnus,	Pieść/	Halo,	Tchne/
Tetrans,	Cwierć/	Aresco,	Schne/

Vectis,

G.

Vectis, Drag/
Trutta, Pstrag/
Speculator, Spieg/
Profugus, Zbieg/
Nix, Snieg/
Margo, Brzeg/
Debitum, Dlug/
Aratrum, Plug/

H.

Horror, Strách/
Ædes, Gmach/
Follis, Miech/
Hiatus, Dech/
Risus, Smiech/
Peccatum, Grzech/
Pulvis, Proch/
Pisum, Groch/
Spiritus, Duch/
Surdaster, Gluch/
Auditus, Sluch/
Venter, Brzuch/

I.

Supercilia, Brwi/
Fores, Drzwi/

K.

Scholaris. Zak/
Sturnus, Szpak/
Cancer, Rak/
Papaver, Mák/
Tabanus, Bak/
Siliqua, Strak/
Humerus, Bark/
Cervix, Kark/
Taurus, Byk/
Rugitus, Ryk/
Rostrum, Pysk/
Lucrum, Zysk/
Annus, Rok/
Latus, Bok/
Saltus, Skok/
Passus, Krok/
Draco, Smok/
Crepusculũ Mrok/
Corax, Kruk/
Typus, Druk/

L.

Palus, Pal/
Chalybs, Stal/
Pallium, Wal/
Partitio, Dział/
Erithacus, Giel/
Populus, Chmiel
Rex, Krol/
Tinea, Mol/
Bos, Wol/

Mens

Menſa, Stoł/

M.

Roma, Rzym/
Fumus, Dym/
Noſco, Znam/
Habeo, Mam/
Domus, Dom/
Fragor, Grom/
Pigmen, Żurm/
Oppugnatio, Szturm/

N.

Anphora, Dzban/
Raphanus, Chrzan/
Dies, Dzień/
Atrium, Sień/
Filius, Syn/
Mola, Młyn/
Plebs, Gmin/
Cuminum, Kmin/
Eqvus Koń/
Elephas, Słoń/
Vola, Dłoń/
Arma, Broń/

O.

Vitrum, Szkło/
Vectigal, Cło/
Culmus, Zdźbło/
Supparum, Gzło/

P.

Ruſticus, Chłop/
Sacrificulus, Pop/
Manipulus, Snop/
Epiſtomium, Czop/
Columna, Słup/
Cadaver, Trup/

R.

Munus, Dar/
Iurgium. Swar/
Panicum, Ber/
Caſeus, Ser/
Saccus, Wor/
Collectum, Zbior/

S.

Sylva, Lás/
Cingulus Pás/
Tempus, Czás/
Acor, Kwás/
Spurius, Bés/
Anſer, Gés/
Vox, Głos/
Spica, Kłos/
Naſus, Nos/
Merulus, Kos/
Crinis, Włos/
Zona, Trzos/

T.

Fra

Frater,	Brát/
Flos,	Kwiát/
Mundus,	Swiát/
Tortor,	Kát/
Iocus,	Zárt/
Dæmon,	Czárt/
Calceus,	Bot/
Sudor,	Pot/
Catus,	Kot/
Scotus,	Szot/
Septum,	Plot/
Malleus,	Mlot/
Pons,	Most/
Iejunium,	Post/

W.

Pavo,	Paw.
Stagnum,	Staw.
Leo,	Lew/
Sanguis,	Krew/
Supercilium,	Brew/
Catabulum,	Chlew/
Fossa,	Row/
Noviluniũ,	Now/

Y.

Paradisus,	Ray/
Nemus,	Gay/
Stipes,	Kiy/
Patruus,	Stryi/
Stercus,	Gnoy/
Sevum,	Łoy/
Fons,	Zdroy/
Æstus,	Znoy/

Z.

Vir,	Mąż/
Serpens,	Wąż/
Rasura,	Pleß/
Pediculus,	Weß/
Vigil,	Stroż/
Gelu,	Mroz/
Crux,	Krzyż/
Oryza,	Ryż/
Mus,	Myß/
Acantis,	Czyß/
Vultus,	Twarz/
Mendax,	Łgarz/
Piper,	Pieprz/
Porcus,	Wieprz/

Tripudium,
Taniec/
Finis,
Koniec.

A a b b c d d e e e f f g g

h h i k l l l m n n o p q q r r s s

t v u v x y z z

Et si non possent omnes arbores aequales fructus afferre
nulla tamen debet in agro Dominico sterilis permanere

Notæ Numerorum Arithmeticæ.

1.	I.	38.	XXXVIII	75.	LXXV.
2.	II.	39.	XXXIX.	76.	LXXVI.
3.	III.	40.	XL.	77.	LXXVII
4.	IV.	41.	XLI.	78.	LXXVIII
5.	V.	42.	XLII.	79.	LXXIX
6.	VI.	43.	XLIII.	80.	LXXX.
7.	VII.	44.	XLIV.	81.	LXXXI.
8.	VIII.	45.	XLV.	82.	LXXXII.
9.	IX.	46.	XLVI.	83.	LXXXIII.
10.	X.	47.	XLVII	84.	LXXXIV.
11.	XI.	48.	XLVIII.	85.	LXXXV.
12.	XII.	49.	XLIX.	86.	LXXXVI.
13.	XIII.	50.	L.	87.	LXXXVII
14.	XIV.	51.	LI.	88.	LXXXVIII
15.	XV.	52.	LII.	89	LXXXIX.
16.	XVI.	53.	LIII.	90.	XC.
17.	XVII.	54.	LIV.	91.	XCI.
18.	XVIII.	55.	LV.	92.	XCII.
19	XIX.	56.	LVI.	93.	XCIII.
20.	XX.	57	LVII.	94	XCIV.
21.	XXI.	58	LVIII.	95	XCV.
22	XXII.	59.	LIX.	96.	XCVI.
23.	XXIII.	60.	LX.	97.	XCVII.
24.	XXIV.	61.	LXI.	98.	XCVIII.
25.	XXV.	62.	LXII.	99	XCIX.
26.	XXVI.	63.	LXIII.	100.	C.
27.	XXVII.	64	LXIV.	101.	CI.
28.	XXVIII.	65.	LXV.	102.	CII.
29.	XXIX.	66.	LXVI.	103.	CIII.
30.	XXX.	67.	LXVII.	104.	CIV.
31.	XXXI.	68.	LXVIII.	105.	CV.
32.	XXXII.	69.	LXIX.	106.	CVI.
33.	XXXIII.	70.	LXX.	107.	CVII.
34.	XXXIV.	71.	LXXI	108.	CVIII.
35.	XXXV.	72.	LXXII.	109.	CIX.
36.	XXXVI.	73.	LXXIII.	110.	CX.
37.	XXXVII.	74.	LXXIV.		

200. CC.		2000. IIM. v Mel	
300. CCC.		3000. IIIM. vel MMM.	
400. CCCC.		4000. IVM. vel MMMM.	
500. D.		5000. VM.	
600. DC.		6000. VIM.	
700. DCC.		7000. VIIM.	
800. DCCC.		8000. VIIIM.	
900. DCCCC.		9000. IXM.	
1000. M.		10000. XM.	

K O L Ę D A

Dla máłych Dźiatek.

ROſzczką Duch Swięty Dźiateczki bić rádźi,
Roſzczká bynamniey zdrowiu nie záwádźi
Roſzczká popędza rozumu do głowy :
Vczy Paćiorká, y broni złey mowy,
Roſzczką Rodźicom poſłuſznemi czyni,
Kozły wypędza : á uczy łaćiny.
Roſzczká choć bije nie połomie kośći,
Dźiatki hámuie od wſzelákiey złośći :
Roſzczką gdy Dźiećię Mátká będźie śiekłá,
Wybáwi pewnie duſzę iego z piekłá.
Roſzczká náucza y zárabiáć chlebá :
Roſzczká Dźiateczki prowádźi do niebá.
Roſzczká wſzelákich cnot bywa miſtrzyni,
Roſzczká y ze złych Dźiatek dobre czyni.
Mátká gdy roſzczki ná Dźiećię żáłuie,
Powroz ná ſzyię pewnie mu gotuie.
Błogoſław Boże Miſtrze y te Mátki,
Ktore wśćináią roſzczką máłe Dźiatki.
Błogoſław Boże y tákowe Láſſy,
Gdźie roſzczki rosną : iák wnaydłużſze cząſy
Ná máłych dobra ieſt Roſzczká brzozowa,
Ná ſtárych korbácz, álbo wić dębowa.

Et pluraliter: Vtinam doceremu
Y wwiel: licz: Obyśmy byli nauczan
remini, docerentur. Præterito p
byli náuczáni/oby byli náuczani. P
& plusquam perfecto, vtinam d
pe nego y dawnego czásu/ oby
sem vel fuissem, esses vel fuisses,
nauczon/ obys by
fuisset. Et pluraliter: Vtinā doct
był. A w wielkiey liczbie: Obyśmy byli n
vel fuissemus, essetis vel fuisset esse
czeni/ obyście byli/ o
vel fuissent. Futuro, vtinam docear, d
byli. Przyßlego/ bych był nauczan/ b
earis vel doceare doceatur. Et pluralit
był náuczan/by był nauczan. A w wiel: licz
Vtinam doceamur, doceamini, doceantu
Byśmy byli náucz: byście byli nau. by byli n
Coniunctivo modo, tēpore præsenti, cu
Wznaczaiacym obyczaiu czásu niniejßeg/ go
docear, docearis vel doceare, doceatu
iestem nauczan/ gdy iestes naucz: gdy i stn
Et pluraliter: Cum doceamur doce
A w wielk: Gdy iesteśmy náuczani/ g y iest
mini, doceantur. Præterito imperfect
ście/ gdy są nauczani. Przeßlego nie ... nieg
cum

maculatura 2

r:Docti eramus vel fueramus, era-
y liczbie: Byliſmy náuczáni / byli-
eratis, erant vel fuerant. Futuro,
záni / byli náuczáni. Przyſzłego /
r, doceberis vel docebere, docebi-
czon. bądźieſz náuczon / bądźie náuczon.
luraliter: docebimur, docebimini,
bądźiemy náuczáni bądźiećie náuczáni
ocebuntur. Imperativo modo, tempore
ká náuczáni. Wroſkázuiącym obyczáiu czáſu
ræſenti, ad ſecūdam & tertiam perſonam,
nieyſzego / do wtorey y trzeciey oſoby /
ocere, doceatur. Et pluraliter: do-
ądź náuczon / niech bądź náu: A w wiel: bądźmy
camur, doceamini, doceantur.
áuczáni / bądźcie náucz: niech bądą náuczáni.
uturo, docetor tu, docetor ille. Et
rzyſzłego / bądź náuczon ty / niech on bądźie. A
luraliter: doceamur, doceminor,
wielkiey: bądźmy náuczáni / bądźcie náucz:
ocentor. Optativo modo, tempore
ech b ą náucz: Wżądáiącym obyczáiu czáſu
ræſenti & præterito imperfecto, vtinā do-
nieyſz. go y przeſzłego niezupełnego / obych był
cerer, d ocereris, vel docerere, doceretur.
uczan, obyś był náuczan / oby był náuczan.
Et

